

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי

מתוך "דרך ישרה" מסכת עירובין

פרשת שמיני דפים כג-כט

דרך ישרה תמצית הדף

לדף כג

*הלכתא בפסין. *שיעור קרפף. *נזרע וניטע.

א. עושין פסין לת"ק לבאר מים חיים, לר"ע אף לבור של רבים, ולר"י בן בבא רק לבאר של רבים, ההלכה שפסק שמואל ואמאי איצטריך 1. הלכה כר"י בן בבא, למעט באר של יחיד. 2. הותרו פסי ביראות רק לבאר מים חיים, למעט בור הרבים.

ב. שיעור קרפף ע"מ לטלטל בתוכו 1. לרבי יהודה בן בבא קרפף שבעים אמה ושיריים המוקף מחיצה בגובה עשרה טפחים מותר אם יש בו שומירה או בית דירה או שסמוך לעיר, ונקטינן לשון ועוד מכיון שהוסיף עוד הלכה לחומרא ולא הפסיקוהו רבנן במילתא אחריתי. 2. לרבי יהודה סגי אף בבור שיח ומערה. 3. לר"ע שבעים אמה ושירים בלא תוספת. 4. לת"ק דלעיל דף יח אף ריבוע דרבנן שהוסיפו על ההיקף פחות מב' שלישי אצבע דבכדי לקבל ריבוע של בית סאתים מחלקים חמשים על חמשים אמה לחמש רצועות של עשר על חמשים ונותנים מסביב בכל צד ומהרצועה החמישית נותנים עשר על עשר לקרנות, ובשאר מקיפים הכל בשני טפחים ונשאר להיקף נוסף פחות משני שלישי אצבע. 5. לרבי אליעזר שרי אף אם ארכה יתר על רחבה, עד פי שנים. 6. לר' יוסי שרי אף אם ארכה יותר מפי שנים ברחבה. 7. לרבי אליעזר בשם ר"א שרי אפי' בית כור, וכן קאמר דהמבטל רשות ביתו אסור לו ומותר להן, ושיוצאין בעקרבנין למרוד ולא מצא לו חבר. 8. לחנניא ארבעים סאין שרי דילפי מאיסטרטיא של מלך, והלכה לקולא כר"ע דא"צ שומירה וכו' יוסי דא"צ מרובע.

ג. קרפף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה, אם נזרע רובו ה"ז כגינה ואסור ואם ניטע רובו ה"ז כחצר ומותר ופליגי אם צריך שיהיו עשויין איצטבלאות. והמחלוקת 1. להו"א בזרע רובו אי הוי בית סאתים שרי וכו"ש הסובר שחצר וקרפף הוו רשות אחת, ודחי שהחצר בטילה כלפי הקרפף שהוא הרוב וא"כ הוי קרפף יותר מב"ס ואסור. 2. נזרע מיעוטו דשרי זהו דווקא בפחות מב"ס אבל אי הוי ב"ס אסור, וברבנן האוסרים לטלטל מגינה לקרפף. 3. נזרע מיעוטו אי הוי ב"ס הוי וכו"ש, ורק ביותר מב"ס אסור.

לדף כד

*פנים חדשות. *היקף לדירה. *רחבה מבוי שביל ונהר.

א. פנים חדשות באו לכאן 1. סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותקנו כאשר נפסק השני נטהר מטומאת מדרס. 2. צירוף כלי בעלי בתים שניקבו שיעורן כרימונים, ילפינן מסנדל דה"ה אף בניקב כמה פעמים כמוציא זית וסתמו. 3. קרפף יותר מב"ס שלא הוקף לדירה מהני לפרוץ בו פרצה יותר מעשר ולגדרו ולהעמידו על עשר, ומינייהו ילפינן דמהני אף ע"י שפרץ אמה וגדר אמה עד שהשלימו ליותר מעשר.

ב. מה נחשב היקף לדירה 1. רחבה שאחורי בתים, אם הוקפה ואח"כ נפתחה לבית אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות, ואם נפתח ואח"כ הוקף שרי ואפילו שיש בה גורן. 2. קרפף יותר מב"ס שהוקף לדירה ונתמלא מים אם ראוי לתשמיש הווי כנטעים ושרי, ולהו"א צריך שלא יהיה בעומקו יותר מב"ס, ונדחה מידי דהויא אכריא דפירי.

ג. תקנת רחבה יותר מב"ס שראשה אחד פתוח למבוי וצדה השני פתוח לשביל של כרמים שגרים בו ומסתיים בגודא דנהרא, ואמרינן איך אפשר להתיר לכולהו 1. מחיצה ע"ג גודא דנהרא א"א, דהויא מחיצה ע"ג מחיצה. 2. צוה"פ בפתח השביל של כרמים א"א, דגמלים יורידוהו. 3. לאביי יש לעשות לחי בפתח השביל של כרמים ומהני לרחבה במיגו, ודחינן שיאמרו דבעלמא לחי מועיל לשביל של כרמים. 4. לרבא יעשו לחי לפתח שכלפי המבוי ומהני לרחבה במיגו אבל אין תקנה לשביל של כרמים. ולכן מותר לטלטל במבוי וברחבה, וממבוי לרחבה פליגי אי שרי דהא ליכא דירין או דאסור שמא יהיו בה דירין ויבואו לטלטל.

לדף כה

*קרפף. *מיעוטו והכשרו.

א. כיצד ממעטים קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה 1. אילנות אינם מיעוט. 2. בנה עמוד גבוה עשרה טפחים, אם רחבו ארבעה טפחים לכו"ע הוי מיעוט, ואם רחבו פחות משלשה טפחים לכו"ע אינו מיעוט. ומשלשה עד ארבעה טפחים לרבה הוי מיעוט דהא הוי טפי מלבוד, ולרבא אינו מיעוט משום דבעינן מקום חשוב וליכא. 3. וכן פליגי בהרחיק מן הכותל ועשה מחיצה, ולרב שימי פליגי בפחות משלשה טפחים אבל ביותר משלשה מהני לכו"ע. 4. טח טיט, אם יכול לעמוד בפ"ע לכו"ע מהני, ובאינו יכול לעמוד בפ"ע פליגי. 5. הרחיק מן התל ועשה מחיצה, ביותר מרארבעה טפחים לכו"ע מהני, ובפחות מכך או על שפת התל נחלקו, ובעשה מחיצה על גבי התל לכו"ע מהני כיון שגר באויר המחיצות העליונות. 6. נבלעו מחיצות התחתונות ונשארו העליונות, בנכסי הגר לא קנה כיון שהשביח ממילא ולא כשזרע, ולענין שבת הויא מחיצה שנעשית בשבת ושמה מחיצה ורק במזיד גזרו שאין לטלטל בתוכה.

ב. הכשר קרפף יותר מב"ס 1. קרפף בית שלש סאין וקירה בו בית סאה, לרבה אויר קירוי מייתרו ולרבי זירא הקירוי מועיל. ומייתי מחלוקת גבי טלטול באכסדרה שבבקעה ונחלקו האם אמרינן פי תקרה יורד וסותם, ודחי דהכא איירי שהגג בשיפוע ואין לו פה שיכול לסתום. 2. קרפף ב"ס שנפרץ במלואו לחצר אסור דנעשה יותר מב"ס, להו"א דאויר החצר מייתרו ולמסקנא מקום המחיצות מייתרו. 3. בוסתנא של אילנות היתה סמוכה לכותל בית ונפל הכותל החיצוני, ובעי להו"א לסמוך על הכותל הפנימי של הבית ע"מ שימשיך להחשב מוקף לדירה, ודחי שמחיצות אלו נעשו לבפנים ולא לבחוץ.

לדף כו

*בוסתנא דר"ג. *כיטול רשות. הדרן!

א. נחלקו האם אפשר לתקן את הבוסתנא דריש גלותא שהיתה יותר מב"ס ע"י שיעשה שם בית

לשומר, ומייתי 1. עיר חדשה שישבה ולבסוף הוקפה מודדין משיבתה, ואם קודם הוקפה מודדין מחומתה, וה"נ הפרדס קודם נתיישב קודם לכן. 2. מחיצות אדרכלין אינם מחיצה כיון שנעשים לצניעותא וה"נ השומירה שרצה לעשותה. 3. רבה עירב את מחווא שכונות שכונות משום פירא דבי תורי, דמכיון שהם מחיצה העשויה לנחת לא שמה מחיצה, וקרי עלייהו ריש גלותא חכמים המה להרע.

ב. אחד מאנשי החצר ששכח ולא עירב וביטל לחבירו רשות חצירו לר"א מהני ולרבנן לא, ופלוגתייהו 1. נחלקו במבטל רשות חצירו האם ביטל את רשות ביתו. 2. חמשה ששרויין בחצר אחת ואחד שכח ולא עירב, לרבנן צריך לבטל לכל אחד ולר"א סגי בביטול אחד. 3. בעי אליבא דר"א במקרה שאמר שלא מבטל את רשות ביתו, האם קסבר במבטל רשות חצירו דבסתמא ביטל גם רשות ביתו או דקסבר ששייך שיהיה בית בלא חצר ולכן לא קאמר כלום. 4. בעי אליבא דרבנן אם אמר שמבטל רשות ביתו, האם רק בסתמא לא ביטל או דסברי שאדם אינו עשוי להסתלק לגמרי גם מביתו וגם מחצירו, ופשט בתרווייהו דאזלינן בתר גילוי דעתו.

הדון עלך פרה שני לעיובין!
פרה שלשי- ככל מערבין

צדקה בז
*כללות וחזין. *לקנות ממע"ש והבלעה.

א. בכל מערבין חוץ ממים ומלח וכן לענין לקנות בכסף מעשר ולנודר מן המזון, ומייתי שאין למדין מן הכללות אפילו במקום שנאמר חוץ. והדוגמאות 1. כל מצוות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבים ונשים פטורות ואיכא מצה שמחה והקהל, וכל מצוות עשה שלא הזמן גרמא אנשים ונשים חייבין ואיכא תלמוד תורה פריה ורביה ופדיון הבן. 2. כל שנישא ע"ג הזב טמא וכל שהזב נישא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב ולמושב והאדם, ואיכא נמי מרכב דהיינו גבא דאוכפא. 3. במשנתנו בכל מערבין ומשתתפין חוץ ממים ומלח, ואיכא נמי כמהין ופטרויות.

ב. מה נקנה בכסף מעשר שני ומנין 1. מים ומלח יחד לכו"ע מערבין ופליגי אם ניקח בכסף מעשר שני, ולמסקנא איירי שיש לתוכו שמן ונתן דמי מים ומלח בהבלעה וכדאמרין דשרי. 2. לר"י בן גדיש אין לוקחין ציר בכסף מעשר אא"כ קרבי דגים מעורבין בהם, שנאמר ונתתה הכסף בכל אשר תאווה נפשך, בבקר ובצאן בייך ובשכר, ובכל אשר תשאלך נפשך. הני תנאי דרשי לקרא בריבוי ומיעוטי, ולכן ריבה הכל ומיעט ציר או מים ומלח. 3. איכא תנאי דדרשי להאי קרא בכללי ופרטי ובעו פרי מפרי וגידולי קרקע, דקסבר כללא בתרא עיקר ונעשה מוסיף על הפרט ואיתרבו כל מילי, וכללא קמא אהני למעט מה שאינו דומה לו משני צדדין. 4. איכא מ"ד אף ולד ולדות הארץ, דקסבר כללא קמא עיקר ואין בכלל אלא מה שבפרט ואהני כללא בתרא לרבות מה שדומה לו משלשה צדדין, ואיכא ביניהו להו"א דגים ודחי שהם נבראו מהמים ולא מהקרקע ולמסקנא עופות שנבראו מן הרקק.

ג. ילפינן דשרי לקנות מכסף מעשר בהבלעה, והדרשות 1. בקר על גב עורו מיהו הוי חלק מגופה. 2. בצאן אגב גיזותיה, מיהו מחובר בגופה, ומקשינן דבקר מיותר כיון דידעינן בכל שכן מגיזתה. 3. יין על גב קנקנו, מיהו היינו נטירותיה. 4. בשיכר לתמד שהחמיץ ולא אמרינן דקוהא בעלמא הוא, ואם היה כתוב רק שיכר, הו"א דזהו דבילה קעילית המשכרת וזהו פירא ולא ידעינן דאף יין.

צדקה בה- בט
*ירקות בעירוב וברכה. *השיעורין.

א. מערבין בפעפועין וחלגלוגות וגודגדניות ולא בחזיו וכפניות, ומפרשינן את דיני הירקות 1. גודגדניות ממעטין את הזרע ומותרים למרובי בנים אם לא הוקשו לזרע, ושרי לערב דווקא באופן זה, או בכל גווני הואיל וראוי לאחריני, או בשל מדי שהן יפות. 2. אין מערבין בחזיו, להו"א היינו בא"י אבל בבבל מערבין כיון שדרכן לאכלן, ולמסקנא בגדל בגינה. וברכתו בורא פרי האדמה, וי"א שהכל כיון שלא נגמר הפרי אף שגדל מהקרקע. 3. זרע גרגיר חייב במעשר, שכאשר לא היה לפלין היו שוחקין אותו ומטבילין בו את הצלי. 4. ברכת כשות בורא האדמה כיון שהיא גמר הפרי, וגדל גם מהקרקע ולא רק מהאוויר שהרי אם נקצצת מתה. 5. אין מערבין בכפניות, והא דאמרינן שהם כמו פרי לכל דבריהם אלא שפטורות ממעשר, להו"א בדניסחני ולמסקנא הואיל וראויין למתקן ע"י האור וכדאמרינן גבי שקדים המרים. 6. קור של דקל לכו"ע ניקח בכסף מעשר, ולת"ק מטמא טומאת אוכלין ולרבי יהודה הרי הוא כעץ לכל דבריו. ואיכא בינייהו להו"א שלקו וטגנו ודחי לכו"ע מטמא, ולמסקנא האם ברכתו בורא פרי האדמה כיון שהוא אוכל, או שברכתו שהכל כיון שסופו להקשות ולא נוטעים דיקלא עבור זה.

ב. השיעורים דחשיבי לעירוב 1. כמלא היד בכשות. 2. וכן ירקא דקליא. 3. פולין לחין, וכן אמרינן דאין מערבין בתרדין לחין ודווקא בבשיל ולא בשיל. 4. חזיו, כמלא אגודת ירק. 5. תפוחים בקב, כיון דלא חשיבי. 6. לפי גורסק בר דרי משמיה דרב: עוכלא תבלין. 7. ליטרא ירק. 8. עשרה אגוזין. 9. חמשה אפרסקין. 10. שני רמונים. 11. אתרוג אחד. 12. לרב יוסף רב קאי על משנה זו שמוזכר בה יין, וקאמר חצי קב חטין. 13. קב שעורין. 14. קב וחצי כוסמין. 15. קב גרוגרות. 16. מנה דבילה, ולר"ע פרס. 17. חצי לוג יין רגיל, ולר"ע רביעית. 18. רביעית שמן, ולר"ע שמינית. 19. יין מבושל, כדי לאכול בו. 20. חומץ, רביעית לטבל בו ירק כשיעור שתי סעודות, או ירק הנאכל בשתי סעודות. 21. זיתים, כדי לאכול בהם שני סעודות. 22. וכן בצלים באימהות, אבל בעלים מסוכן אם לא איבציל זירתא ולא שתה אח"כ שכר מפני נחש שבו. 23. שכר, להו"א שני לוגין דבעינן פי ארבע מיין, ולמסקנא סגי בשני כוסות דחשיבי. 24. תמרים חיים בקב דילפינן מגרוגרות ואמרינן דתמרים עדיפי ומשמע שמעלתם בשווי, ודחי דזהו משום דקפיץ עליה זבינא. 25. שתיתא דמעלי לליבא ב' תרוודין או ב' מדות דפומבדיתא. 26. לפתן, לאכול בו שני סעודות. 27. מה שאינו לפתן, בעינן כשיעור לאכול ממנו שני סעודות. 28. בשר חי, לאכול ממנו. 29. בצלי לרבה שיעורו כדי לאכול בו, ולרב יוסף כדי לאכול ממנו ויליף מפרסאי שאוכלים בשר בלא לחם, וקשיא דאינס רובא דעלמא ולכן לא אזלינן בהא לחומרא. 30. ביצים חיות שתים.

שאלות לחזרה ושינון

א דף בנ

לדירה (6)

ב. הכשר קרפף יותר מבית סאתים (3)
א דף בו

א. המוח' לאיזו באר עושין פסין, הלכתא ומאי קמ"ל (2)

ב. הדיעות בהיתר קרפף ע"מ לטלטל בתוכו (8)

ג. המוח' בקרפף שניטע ובמאי פליגי (3)

א דף בד

א. המוח' בתקנת בוסתנא דריש גלותא בעשיית בית לשומר והשמועות (3)

ב. המוח' בביטול רשות ע"י מי ששכח, ובמאי פליגי (4) הדרן!

✽ פרק שלישי - בכל מערבין ✽

א. היכן אמרינן פנים חדשות באו לכאן (3)

ב. מה נחשב היקף לדירה (2)

ג. תקנת רחבה הפתוחה למבוי ולשביל ומ"ט (4)

א דף בה

א דף בו

א. הדוגמאות שאין למדין מן הכללות אפי' שנאמר חוץ (3)

א. איך ממעטין קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף

א. דיני הירקות לגבי עירוב מעשר וברכות (6)
ב. השיעורין דחשיבי לעירוב (30)

מה מותר לקנות בכסף מעשר שני ומניין (4)
הדרשות בהיתר לקנות בהבלעה מכסף מעשר שני (4)
א דף בה' בט

יצא לאור בס"ד בסדרת "דרך ישרה" מסכתות:

מנחות

חולין

בכורות עם הקדמות ומושגים

ערכין-תמורה

כריתות-מעילה

נדה

וכן הלאה, כסדר ה'דף היומי

בבא קמא

בבא מציעא

בבא בתרא א-ב

סנהדרין א-ב עם "יש סדר

לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

מכות שבועות

עבודה זרה הוריות עם

מחודדין בפין

זבחים

ברכות עם מחודדין בפין.

שבת מהדורה חדשה.

עירובין

סוכה

מגילה-פורים עם מדרש,

תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א

גיטין

קידושין - עם תורתך שעשועי,

סימני הדף, ותוספתא

ציתן להשיג בטלפון 03-6168653 מחיר כל חוברת על הש"ס: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי

כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.

בחקותין אשתעשע- על תרי"ג

מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.

עתים לתורה- לוחות ללימוד יומי

לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל- סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חודים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשין רות

קיצור אלשין אסתר

קיצור אלשין איכה

בקרום בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד- שיהות

באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון

רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי דון ישרה- כיצד ללמוד

לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים- סדר קדשים,

ובקרום בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~26~

המערכת

בקרום יופיעו בס"ד מסכתות יבמות וכתובות!